

Marcellus Emp. i *buculare* d'Anthemus, i després degué abandonar la idea (de la qual no parla en les notes posteriors de ZRPb. xxxii, 499, i REW, 1193b): en efecte sembla que també es troba *buccellare* en lloc del segon, i això confirma que eren ⁵ *buccula*, *bucculare*, les bones grafies (que M-L. posava en dubte), derivats de BUCCA 'galta plena de líquid' (cf. la relació entre *galta* i *gaveta*, *gavaldal*). — ⁵ Més dades encara per a l'acc. 'rusc' en la monografia de Brinkmann sobre això (p. 90, cf. ANSL clxxv, 126). — ⁶ També el bereber *auulki* 'manxa' («Blasebalg») suposa una base *BULGIA manllevada del llatí vulgar, si fem cas de la gran autoritat de Schuchardt, *Rom. Lehnwörter im Berb.*, 81. — ⁷ Molt problemàtica la forma *boal* 'situla' en un doc. medieval publ. en els *Annales du Midi* II, 310.2f, 311.1 i 7, que el PSW I, 151, sospita relacionat amb un prov. *bouiau*, segons ell variant de prov. *bouïdu*, però l'única cosa que el TdF diu clarament és que hi ha un cognom *Bouiau*: la resta queda ambigua. D'altra banda cf. potser un *buial* 'claraboia' que *AlcM* troba en pragmàtiques catalanes, ço que no queda gens clar.

Bujot, V. *bugia* *Bul* 'porqueria', 'polícia', mot gitano, veg. MLWagner, *NotesLing. Argot Barc.*, p. 42, i cf. DCEC I, 482b21 (s. v. *bola*) *Bul*, *bular* 'bramular', eiv., reducció fonètica de *bagolar*, i en relació amb *brolar*, *udolar* + *Bula* ross. 'esllavissada', V. *embulada*

BULB, pres del ll. *bulbus* 'ceba', que Plini i d'altres apliquen també a d'altres bulboses. □ 1.ª doc.: 1851, Escrig; *bulbe* en alguns diccs. de fi S. XIX (Lab. 1888, no 1839), Vogel, etc.; *bulb*, 1917, DOrt.

DERIV.: *Bulbar*. *Bulbós* [1851, Escrig] adj. «que té bulbs o cebes», EdFontserè (*CiFiNat.*, 158).

CPT.: *Bulbifer*, *bulbiforme*.

BULBENA, cogn., del llgd. i carcinol *boulbeno* «terre silicieuse d'alluvion» (que el TdF cita d'Aug. Fourès de Castelnaudarri, c. 1875), i figura en molts cognoms occitans, mot relacionat amb el nostre VOLVA, segurament un gèllic *ULVĒNA (de ULV-EI-NĀ, formació sufixal amb el sufix -EINOS, -EINA), derivat del cèltic comú ULŪOS 'pols' (= ll. PULVIS). D'altra banda *AlcM* cita un *bolbó* 'terra silícia no compacta' usual a Gandesa, mot que no tinc comprovat i que si realment existeix seria un altre derivat de la mateixa arrel cèltica.

Bulbifer, *bulbós*, V. *bulb*

BULLDOG, 'varietat de gos molt corpulent i brau', pres de l'angl. *bulldog* id., pròpiament 'gos-toro', cpt. ⁵⁵ de *dog* amb *bull* 'toro'. □ 1.ª doc.: escrs. Renaix. i DOrt.

De l'anglès el mot ha passat també al fr. *bouledogue* [1741] i a d'altres llengües, mentre que el castellà ho abreujà en *dogo* [1644]. Cf. FEW I, 616b ⁶⁰

i III, 114a, DCEC, s. v. *dogo*. Alguns ho escriuen a l'anglesa *bulldog* (*AlcM*).

Buldritja eiv., V. *baldritxa*

Buldroi, 'rap', mall., probablement de l'italià, on el rap es diu *boldrò* (Neri, a. 1700 o poc abans amb variants *buldroghe* i d'altres), per al qual cf. RDR I, 433; IV, 221; VI, 375, i que segons Ang. Prati seria deformació d'un fr. *boulerot* potser derivat de *boule* 'bola', pel cap voluminós del rap.

Bulilles, V. *bola* *Bulimia*, *bulimic*, V. *bou* *Bull* 'espècie de botifarra', V. *budell* *Bull* 'acte de bullir', *bulia*, *bullanga*, *bullanguer*, V. *bullir* *Bullaroc*, V. *boldró* *Bulldog*, V. *buldog* *Bullent*, *bullentor*, *bullici*, *-ícia*, *bullida*, *bullidor*, *bullinada*, V. *bullir*

BULLIR, del ll. BŪLLIRE 'borbollejar', 'estar en ebullició', que en autors tardans ja apareix també en el sentit de 'fer bullir, coure en aigua bullent' (derivat de BŪLLA 'bombolla'). □ 1.ª doc.: c. 1330.

Muntaner l'usa tant en el sentit d'«estar molt calent» ('tot lo món *bullia* de calor», cap. 223) com en el de «estar agitat un líquid» («és ver que era jove e la sanch li *bullia*», 72). En altres textos medievals el trobem en el sentit material i propi d'ebullició o coccio, com en el *Tirant*: «prengueren caps de moltó e feren-los bé *bullir* ab bon vi» (ed. Ag. II, 131), «prech a Déu lo veja rostit e *bullit*» (I, 344).

Pel mateix temps apareix ja l'ús tr., que és característic del cat. dins les llengües romàniques (cast. només *hacer hervir*, no *hervir* tr.; fr. només *faire bouillir*), si bé també angl. *to boil*, tr., i it. *bollire* = *cuocere* ⁵⁵ *a lessa*: «mare ni tia / no m'acolliren, / ni may *bolliren* / ordi per mi», JRoig (*Spill*, v. 918). Sentit que ja apareix en llatí en escriptors mèdics del S. IV (Teodor Priscia i Plini Valerià); i avui segueix essent d'ús més o menys general en el nostre domini lingüístic, sense exceptuar-ne el mallorquí («*bullir* o *fer bullir* un poc 'donar o fer donar un bull'», *DAMen.*; a Xodós m'expliquen que fan una aigua amb la coscollina «la *boljisen*» i la donen als malalts, 1961).

La variant amb *o*, molt estesa, en el P. Val. sobretot, a on correspon OPou: «*bullit*: elixus, -a, -um; rostít a l'ast ---», «cubertes de cavall, de cuyro *bullit*: e corio recocto» (*ThPu.*, pp. 191, 31), *bullir* en MGadea (*T. del Xè* I, 28); veg. encara sobre això les dades de Moll (*La conjug. en els dial. cat.*, AORBB IV, ⁵⁰ s. v.).¹ En alguns parlars extrems el mot pertany a la 2.ª conjugació: Benasc *bulre* (però part. en -i: «ista llet ya ye *bullida*», Ferraz, *ARib.*, 35); *bulldre* a la B. Ribag. (*AlcM*), també *buller* en el rossellonès de Salses (1960, *búl*), *AlcM* fins a Arles.

DERIV.: *Bull* [S. XV]: «ple de verema / era lo *bull* / al major trull / e fortalea», *Spill*, v. 6346, i dos textos del mateix segle, *AlcM*; «recepta de fer tinta --- poses al foc, que sia poc, y solament traga lo *bull* ---», «perdre lo *bull*: *defervere*, posar les coses al *bull*; quant haurà perdut lo *bull*», OPou, *ThPu.*, pp. 181,